

Београд
Број 04-34/137-у
Датум 02-10-2023

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ
УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

1. ОПШТИ ПОДАЦИ

Име кандидата

Миња Пољак

Уметничка област

Примењена уметност и дизајн

Име ментора

мр Мирослав Лазовић

Назив уметничког пројекта

„Вишедимензионалност иконе — есхатолошки простор у историјском времену — Вишемедијска инсталација икона и слика”

Комисија за писање извештаја

мр Мирослав Лазовић, редовни професор ФПУ
мр Никола Божовић, редовни професор ФПУ
мр Десимир Денић, редовни професор ФПУ
мр Мирољуб Драмићанин, редовни професор ФПУ
др ум. Горан Јовић, доцент ФЛУ

Датум седнице Наставно уметничко
научног већа на којој је именована
Комисија

23. 06. 2023..

Број одлуке о именовању Комисије

03-13/65-XXIV/1

2.Биографија кандидата

Име презиме	Миња Пољак
Место и датум рођења	Београд, 26.01.1991.
Адреса	Једренска 7, Београд
Телефон	0642433033
E-mail адреса	poljak.minja@gmail.com

Миња Пољак рођена у Београду 26.01.1991. године.

Дипломирала на Факултету примењених уметности, Универзитета уметности у Београду – одсек сценографија, на којем је тренутно студент докторских академских студија – одсек примењено сликарство. Редован је члан УЛУС-а на сликарској секцији и УЛУПУДС-а на секцији за сценографију и костимографију. До сада је учествовала на шеснаест самосталних и на преко педесет жирираних колективних изложби у земљи и иностранству, аутор је сценографија за више позоришних представа и филмова.

Самосталне изложбе:

2022. *Изложба икона*, Модерна галерија Лазаревац

2022. *Тело Антитело*, Културни центар Београда

2022. *Умеће живљења*, Галерија савремене уметности Народног музеја у Смедеревској Паланци

2021. *Време живота*, Народни музеј Врање

2021. *Недодирљиво додиривање*, Народни музеј Лесковац

2021. *Изложба икона*, Центар за културу Шабац

2021. *Недодирљиво додиривање*, Културни центар “Лаза Костић”, Сомбор

2021. *Недодирљиво додиривање*, Галерија савремене уметности Центра за културу "Драган Кеџман", Кучево
2021. *Контемплација*, Центар за културу Ковин
2021. *Иступљење*, Галерија савремене уметности Народног музеја у Пожаревцу
2021. *Метаморфозис ту сотерос*, Галерија "Чедомир Крстић", Пирот
2021. *Недодирљиво додиривање*, Галерија Форма, УПИДИВ, Нови Сад
2020. *Изложба сценографских и костимографских скица и фотографија продукција*, Галерија "Кућа Ђуре Јакшића", Београд
2020. *Преображај*, Меморијална галерија "Душан Старчевић", Смедеревска Паланка
2020. *Контемплација*, Галерија Центра за културу Мајданпек
2020. *Парусија*, Мала галерија УЛУПУДС-а, Београд

Значајнији пројекти:

- 2022.март, представа „Лутка са кревета 21“, Ђорђе Лебовић, Српско народно позориште, аутор сценографије и костимографије
- 2018.јануар, представа *“Лажа и паралажа”*, Јован Стерија Поповић, Српско народно позориште, аутор сценографије и костимографије.
- 2017.септембар, монодрама *“Точак”*, Бранко Јанковић, позориште у Крупњу, аутор сценографије, костимографије и графичког дизајна представе.
- 2017.март, представа *“Демон и пророк”*, по мотивима Пушкина, УК Вук, аутор сценографије и костимографије.
- 2016.септембар, представа *“Паразити”*, Маријус Фон Мајенбург, Београдско драмско позориште, аутор сценографије.
- 2016.март, представа *“Сибила или Берт”*, Велимир Лукић, Народно позориште Кикинда, аутор сценографије, костимографије и графичког дизајна представе
- 2015.мај, представа *“Не могу да платим и нећу да платим”*, Дарио Фо, Народно позориште Кикинда, аутор сценографије.
- 2014.представа *“Госпођица Јулија”*, Аугуст Стриндберг, Факултет драмских уметности, аутор сценографије са Јеленом Дунђеровић

Колективне изложбе:

2022. *Све наше награде/Велика групна изложба Лауреата пролећне изложбе 2021*, Галерија УЛУС

2021. *35. Октобарски ликовни салон*, Центар за културу Ковин

2021. *ЕМАИЛ АРТ Унутрашња покретљивост*, Мултимедијални културни центар Сплит, Хрватска

2021. *Сајам уметности „САФ“ (Contemporary Art Fair)*, Галерија Озон, Београд

2021. *VII Бијенале акварела*, Галерија СКЦ, Нови Београд

2021. *Пролећна изложба УЛУС-а*, Невидљиви портрет, Уметнички павиљон “Цвјета Зузорић”, Београд, (награда пролећне изложбе 2021.)

2021. *XXV Изложба икона*, Галерија Културног центра Шабац

2021. *XXII Пролећни ликовни салон*, Галерија центра за културу “Масука” Велика Плана

2021. *Ликовни салон младих 2021*, Галерија ММЦ, Културни центар Нови Пазар

2021. *МиниФОРМАрт 2021*, Удружење Креативна Фабрика, Арт - кафе галерија Тулуз Лотрек, Београд

2021. *Поглед у неочекивано*, Уметнички павиљон “Цвјета Зузорић”, Београд

2021. *Изложба нови чланови УЛУС-а*, Уметнички павиљон “Цвјета Зузорић”, Београд

2020. *Бескрајност*, Удружење Креативна Фабрика, Арт - кафе галерија Тулуз Лотрек, Београд

2020. *Новогодишња празнична изложба “Варошки салон”*, Галерија “Ранчићева кућа”, Центар за културу Гроцка

2020. *Рефлексција IV*, Арт галерија & кафе “Бети форд” Скадарлија, Београд

2020. *Магновење*, Галерија “Ателиер ДивАрт”, Београд

2020. *Пишем, пишем ин короно оришем*, Младински центер Вич, Љубљана, Словенија

2020. *38. Јесењи ликовни салон*, Центар за културу и уметност Алексинац

2020. *“Поглед у будућност”* удружење грађана “Крила Анђела”, Нови Козарци, Конак књегиње Љубице, Београд

2020. *27. Јесењи ликовни салон*, Галерија центра за културу “Масука” Велика Плана

2020. *58. Октобарски ликовни салон*, Културни центар Лесковац

2020. *26. Изложба акварела* - Галерија - Културни Центар Шабац

2020. *АртАпстракт 2020*, Удружење Креативна Фабрика, Арт - кафе галерија Тулуз Лотрек, Београд

2020. *52.Мајска изложба, Уметнички преврат*, УЛУПУДС, Балкан Биоскоп, Београд

2020. *34. Октобарски ликовни салон*, Центар за културу Ковин
(Похвала жирија на 34.октобарском ликовном салону у Ковину за сценографију)

2020. *Годишња изложба Дизајн секције УЛУПУДС-а*, Студентски културни центар, Београд

2020. *Мали формат* - Галерија - Културни Центар Шабац

2020. *Импулс*, Удружење Креативна Фабрика, Арт - кафе галерија Тулуз Лотрек, Београд

2020. *Портрет на икони*, Галерија “Кућа Ђуре Јакшића”, колективна изложба, Београд

2020. *Уметнички импулс отпора*, Галерија СКЦ, Ријека, Хрватска

2020. *Моје културно благо “Danible - Networkers” Codanec*, Улм, Немачка

2020. *Контакт*, Удружење Креативна Фабрика, Арт - кафе галерија Тулуз Лотрек, Београд

2020. *РеАрт фестивал “Пут у Лилипут”* минијатура, Осиек, Хрватска

2020. *27. изложба цртежа*, Галерија - Културни Центар Шабац

2020. *БГминијатура 2020*, АртЦентар, Београд

2020. *IV Међународно бијенале уметничког цртежа*, Меморијална галерија “Душан Старчевић”, Смедеревска Паланка

2020. *Мали формат УЛУПУДС-а*, групна изложба, Центар за културу Велика Плана, Центар за културу Стара Пазова, Центар за културу Деспотовац, Културни Центар Параћин, Културни Центар Јагодина, Градска галерија Ариље, Културни центар Крушевац, Галерија “Сингидунум” Београд

2020. *Традиционална годишња изложба*, АртЦентар, Београд

2020. *XXI Пролећни ликовни салон 2020*. Галерија центра за културу “Масука” Велика Плана

2018. *Групна изложба секције сценографије и костимографије “Кутија или не?”*, УЛУПУДС, Галерија Сингидунум, Београд

2018. *50.Мајска изложба 2018. Трајње*, УЛУПУДС, Галерија НБС-а, Београд

2018. *Прво Бијенале црквене уметности*, Уметнички павиљон “Цвијета Зузорић”, Београд

2018. *Групна изложба новопримљених чланова УЛУПУДС-а*, Галерија СУЛУЈ, Београд

2017. *Гостовање позоришне представе “Демон и пророк”* на позоришном фестивалу у

Петрограду и Минску

2017. *Осцени се, групна сценографска изложба, доњи фоаје, Народно позориште, Београд*

2014. Испитна представа *“Госпођица Јулија”* Аугуст Стриндберг, добитник награде на позоришном фестивалу у Петрограду

2014. *Дипломска изложба, Музеј примењене уметности, Београд*

2014. *Дизајн ентеријера и намештаја, Комбанк Арт хол, зграда “Политика”, Београд*

3. Детаљна анализа уметничког пројекта кандидата

Докторски уметнички пројекат *„Вишедимензионалност иконе — есхатолошки простор у историјском времену — Вишемедијска инсталација икона и слика”* кандидаткиње Миње Пољак представља истраживање природе савремене иконе у светлу њених бројних „димензија“. Једна од важних равни огледа се у специфичном односу историографског позиционирања иконе унутар теолошких студија и својеврсном одговору актуелне литературе и иконописне праксе. Плодоносни дијалог између византијске традиције и постмодерне културе савременог света ситуира данашњу икону између различитих струјања у науци, тумачећи је и као култни предмет и као слику. Осим теоријског проблематизовања теорије иконе, у раду се анализира и сам сликарски допринос теологији иконе као онеобичавању досадашње теолошке мисли и сликарске праксе.

Кандидаткињина развијена симболика у сликарском поступку у служби је апострофирања есхатолошког простора у историјском времену – показивања специфичних односа две важне категорије хришћанства – па се у раду показује на који начин ови феномени кореспондирају са савременим научним и практичним праксама. С обзиром на то да је уметничким домаћајима и различитим теолошким претпоставкама икона задобила и друге, друштвено-статусне контексте, у раду се анализирају и однос публике у галеријским просторима према икони као предмету култа, али и икони као културној потреби.

Структура рада организована је тако да установи три целине које одређују природу самог докторског пројекта. Иако су разлике међу њима немале и концептуалне, оне у својој међусобној повезаности и линеарности образују црвену нит којом се ходи до препознавања однога што је и резултат истраживања – икона са свим својим особеностима.

У првом делу рада, кандидаткиња нас упознаје с предметом истраживања, циљевима, методом и структуром, како би се лако и смислено увео у рад и предочило му се с чиме ће се сусрети у наставку тезе. У поглављу под редним бројем два, на местима у којима се анализира природа иконе између иконе и слике, а где се посматрају модерна уметност и иконопис, акценат је стављен на историографију као својеврсни простор распознавања различитих приступа сагледавања и тумачења иконе, као и савремених, модернистичких и постмодернистичких парадигми. У прегледу бројних радова и студија распознаје се општи и прихваћени наратив о икони који се није мењао готово деценијама, а који за алтернативу има безмало бизарне савремене представе о икони. У трећој целини пажња је усмерена на теологију и теологију иконе у којој се расправља однос два појма: теологије и теологије иконе које насумњиво имала аутономију над пољем сликања и тумачења иконе. Овим поглављем се и завршава први део рада који се у свом теоријском делу понајвише дотиче природе иконе, њених досадашњих анализа у магистралним токовима изучавања, истрошености једног модела истраживања и потенцијалима које нове студије показују.

Други део рада кандидаткиња започиње поглављем – икона и Христос: есхатолошки простор у историјском времену – и представља, макар у контексту сликања иконе, нуклеус тезе. Овде се читалац најпре уводи у поље савремених „алтернатива“, односно актуелних стремљења у свету иконописа, с посебним акцентом на есхатолошком унутар иконе. Христоцентричност у

иконопису показује смер сликарства докторског уметничког пројекта. Овде се понајбоље очитују емисије различитих утицаја и теологија које дотичу из савремених теолошких тумачења. Сасвим неконвенционалне сцене за изражавање понекад „општих“ места у теологији, па и теологији иконе, сликане су тако да се однос дидактичног, мистичног и савременог преливају у једној слици. На примерима овог поглавља понајбоље се илуструје и сам однос простора и времена који се налази у самом наслову докторског рада. Остали делови, попут костима и позадине као симбола есхатона, алудирају на развијену симболику којом иконе одишу у различитим плановима слике.

Коначно, трећи део рада показује социолошку, помало идеолошку страну иконе у којој је она постала полигон за развијање укуса и различитих теорија друштва. Занимљиво је читати у наставку рада како је заправо икона у служби стварања укуса (привилегованог и образованијег дела друштва) у стању да мења и конвенционалне поделе па ће таква икона из утилитарног предмета за молитву, постати пријатни предмет за украс и показивање социјалног статуса.

Циљ истраживања је теолошко, уметничко, теоријско и „антрополошко“ препознавање модела сликања и употребе иконе као амбивалентног, вишедимензионалног медија. Овим радом кандидаткиња је тежила проширити спектар „других“ равни православне иконе – на првом месту есхатологије и њених еманација унутар слике. Комбиновањем и уважавањем традиционалне иконописне праксе и сликарске поетике у духу савремене културе настојала је открити многе стратуме иконе као културне потребе савременом човеку. Важан сегмент рада чини и анализа такве иконе у оквирима институционалне и ванинституционалне праксе; њено егзистирање у уметничким галеријама с једне и приватне побожности с друге стране.

4.Оцена остварених резултата

Кроз докторски уметнички пројекат *Вишедимензионалност иконе — есхатолошки простор у историјском времену —Вишемедијска инсталација икона и слика*” Миња Пољак представља неједнакости и супротности између „секуларизоване“ и „уметничке“ иконе с једне и дубље или снажније духовности коју она има за циљ да пренесе с друге стране. Одлика су и практичног уметничког рада представљеног кроз овај програм докторских студија. Кандидаткиња је комбиновањем појмова из самог наслова рада створа дијаметрално супротан ритам: од есхатолошког времена ка историјском простору, што значи да се икона, баш као што је то био случај у многим студијама до данас, тумачи у контексту различитих „простора“: цркве (икона у литургији), културе (икона у уметности), али и савремене излагачке праксе (икона у музеју или галерији савремене уметности). Ово последње ситуирање медија иконе као рецидива (претежно) средњовековне религијске и уметничке праксе унутар ширих уметничких, социолошких, идеолошких и постмодернистичких праваца важно је, јер је тиме кандидаткиња мерила легитимност њене употребе данас – једнако у приватној побожности као и у јавној друштвеној сфери. Не само да би се потврдила измештеност иконе из широких друштвених маса у простор уметничког деловања и институционалне потребе, већ и да би се испитала легитимност напуштања конзервативних, историјских и иконографских начела у оквиру епохе докле год се поштује задатост догматских претпоставки.

Рад на докторском уметничком пројекту обједињује различита истраживања. У оквиру теоријског дела, обрађује историјски контекст користећи значајну литературу, проучавајући перцепцију са три аспекта – теолошког, филозофског и уметничког, што ће на крају резултирати доказивањем постављене хипотезе. Практични рад који је настао је проистекао из теоријских разматрања. Кандидаткиња је обрадила литературу која одговара теми њеног докторског уметничког пројекта и која обухвата дијапазон од 106 књига из области науке, теорије и теологије иконе филозофије и историје уметности. У класификацији уметничких идеја које одговарају оквиру докторског уметничког пројекта, кандидаткиња се ослањала на увиде филозофа, теолога и теоретичара, попут Белтинга, Берђајева, Бичкова, Успенсог, Антонове,

Аверинцева, Склириса, Флоренског, Флоровског и других.

У њеном приступу, оригинални су резултати истраживања и начин израде практичног дела рада. Истраживачки процес и његови резултати су такође документовани на 33 фотографије. Целокупан писни рад са сликовним прилозима се састоји од 109 страна. Резултати овог истраживања могу бити од користи и значаја за даља истраживања сликарско приступа икони, како студентима, тако и уметницима из поменутих уметничких области.

5.Критички осврт Комисије

Комисија сматра да су квалитетно остварени резултати докторског уметничког пројекта кандидаткиње Миње Пољак. Она је доказала хипотезу свог истраживања, одговорила на истраживачка питања и указала на значај посматрања да икона, као религијска слика и симбол, постане полигон за стварање и афирмисање укуса једног друштва. Користила је постојећа знања из историје уметности, теорије и теологије иконе као полазну основу у даљем истраживању.

Докторски уметнички пројекат Миње Пољак карактерише и појам костима као двозначан: он се у раду сагледава и као „одећа“ и као „орнамент“. Будући да и сам аутор собом носи сценографски позив као своју академску прошлост, костим је несумњиво овде показан и као модни детаљ. На многим иконама, светитељи су одевени у савремене сандале, чарапе, платформе, трегере и друге одевне предмета чиме се самом језику иконе придодала и колекција високе моде. Овај чудни спој религијске тематике и моде у духу је природе саме иконе која на различитим нивоима покушава да комбинује традиционално и модерно, сакрално и секуларно. Овом контексту одеће, „супродставља се“ одећа као симбол, о чему аутор детаљно у раду говори.

У настојању да се практични сликарски рад настао у претходних неколико година овде појасни теоријом слике, али и теологијом иконе, кандидаткиња настоји да акцентује неколико важних појмова/феномена. Будући сматрана уметничким делом једнако колико и религијским „предметом“, *оригиналност* иконе и њена *ауθενичност*, не само по ликовном изразу, већ и према примењиваној теологији, сматра се најважнијим задатком рада и читавог уметничког пројекта. Очекујемо да ће овај писани рад пробудити интересовање за нека даља истраживања. Може се рећи да кандидаткиња сликарским приступом постиже однос између уметничког рада и публике и представља једну од важних тачака у разумевању потребе да се слика „оваква“ икона — другачија, понегде провокативна, али уистину она која позива на промишљање и преиспитивање нама укореењених визуелних и антрополошких образаца понашања и усвајања. Кандидаткиња је успешно разрадила ову значајну тему кроз стваралаштво и визуелни израз у уметничком раду.

6. Закључак са образложењем доприноса пројекта уметности

Докторски уметнички пројекат „*Вишедимензионалност иконе — есхатолошки простор у историјском времену — Вишемедијска инсталација икона и слика*“ Миње Пољак представља оригиналан и самостално реализован уметнички рад. Елементи пројекта од идеје и реализације као и теоријски и историјски докази, анализа и тумачење су изведени према одобреној пријави и у складу су са основном премисом и пријавом теме. Реализација њене теме је развила иновативан приступ како у визуелном, тако и у теоријском смислу. Кандидаткиња је испунила очекивани исход рада и кроз текстуални и кроз уметнички део рада и представила један вишеслојни и темељни уметничко-истраживачки пројекат. У текстуалном делу уочавамо квалитетну теоријску анализу и значај обрађене теме као и њену вечиту актуелност која може подстакнути даља истраживања са циљем исказивања нове технике и естетике.

Комисија закључује да је докторанткиња Миња Пољак успешно реализовала практични део пројекта и остварила висок квалитет радова. Комисија је закључила да је у писаном делу пројекта јасно артикулисан лични уметнички поступак и представља квалитетан увод у даља уметничка истраживања у области црквене уметности. Комисија за одбрану и оцену докторског уметничког пројекта предлаже Наставно-уметничком-научном већу Факултета примењених уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да прихвате овај извештај и покрену процедуру за јавну одбрану докторског уметничког пројекта *„Вишедимензионалност иконе — есхатолошки простор у историјском времену — Вишемедијска инсталација икона и слика”* Миње Пољак.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

мр Мирослав Лазовић, редовни професор ФПУ

мр Никола Божовић, редовни професор ФПУ

мр Десимир Денић, редовни професор ФПУ

мр Мирољуб Драмићанин, редовни професор ФПУ

Др ум. Горан Јовић, доцент ФЛУ